

Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ.

Стаття 5 Конституції України

№43 (59)

Наша ГРОМАДА

П'ЯТНИЦЯ,
26 жовтня '18

28 жовтня — День вигнання нацистських окупантів з України

У лютому 1943 року, розвиваючи наступ після перемоги під Сталінградом, радянські війська зайняли Харків та деякі інші українські міста, але вже в березні 1943 року залишили їх. Лише восени 1943-го розпочалося остаточне вигнання нацистських окупантів з України.

28 жовтня 1944 року вважається днем вигнання нацистських окупантів з України, оскільки тоді радянські війська вийшли на околиці міста Чоп на Закарпатті. У вигнанні окупантів брала участь вся Україна: регулярні радянські війська та червоні партизани (разом понад 3 млн. солдат-українців), національне підпілля на чолі з УПА (близько 100 тис. вояків).

Подіями жовтня – листопада 1944 року війна не скінчилася – українці воювали в Європі до 8 травня 1945 року та в Азії – до 2 вересня.

Масло невідомого походження

До Головного управління Держпродспоживслужби в області звернулася жінка, яка за сумнівами в справжності масла, яке купила в магазині. На упаковці продукту виробником вказано ТОВ «Молочний комбінат Соколоський» (орфографію збережено), а місцем його потужностей – село Соколівське Кіровоградського району. Головного управління Держпродспоживслужби в області встановило, що ТОВ «Молочний

комбінат Соколоський» не зареєстроване, а ТОВ «Молочний комбінат «Соколівський», яке дійсно діяло в Соколівському, уже кілька років не випускає ніякої продукції. Отже маємо справу з фальсифікатом, який не варто купувати і вживати.

Переходимо на зимовий час

У ніч з 27 на 28 жовтня стрілки годинників в Україні треба перевести на годину назад. Мета переходу на зимовий час така: щоб люди більше годин проводили при сонячному світлі. Також ця процедура спрямована на економію електро-

енергії. Однак зміна режиму – це стрес для організму людини. Тому в перші дні після переведення стрілок слід уникати великих навантажень. Особливо берегтися треба водіям та людям, які страждають на серцево-судинні захворювання.

З подорожчанням!

З листопада нинішнього року 1 тис. м³ газу для населення коштуватиме 8850 грн. Так розпорядився уряд, виконуючи зобов'язання перед Міжнародним валютним фондом, котрий має дати Україні черговий транш

кредиту. Як пояснив прем'єр-міністр В. Гройсман, на початку перемовин з представниками МФВ ішлося про підвищення ціни на газ на 60 відсотків, але уряд домогся того, що подорожчає це паливо на 23,5 відсотка.

Дозволили виселяти боржників за іпотекою

Новий Кодекс про процедури банкрутства, ухвалений парламентом, скасовує мораторій (введений в 2014 р.) на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті. Крім того, цей документ вводить 5-річний особливий режим реструктуризації валютної іпотеки. На-

приклад, вимоги кредитора, які виникли за кредитом у валюті, конвертуються в гривню за курсом НБУ в день відкриття справи про неплатоспроможність. Погашаються боржником відповідно до плану реструктуризації в розмірі 100% від ринкової вартості квартири або житлового будинку.

Модерні і добротні

Сучасні зручні зупинки з'явилися нещодавно в Олексіївці. Дві з них – при в'їзді в село та виїзді з нього на дорозі, яка веде на Новомиргород, ще одна – в мікрорайоні Новомихайлівці. У перших двох знайдуть захист від дощу, вітру чи палючого сонця люди, які користуються транспортом загального користування. Призначення третьої – створити затишок новомихайлівським дітям, яких возять шкільним автобусом до дитячого садка. Зупинки виготовле-

но і встановлено коштом ПрАТ «Олексіївське» за ініціативи та сприяння депутата Катеринівської сільської ради Анатолія Яцканича.

Спасибі за підтримку!

Дякуємо директору ПрАТ «Олексіївське» Віктору Яцканичу, директору ПП «Лісне» Володимирі Островому, керівнику фермерського господарства Григорію Демченку, керівникам ТОВ «Володимирівське» Юрію та Анатолію Григорчукам за матеріальну допомогу, яку ми отримали з нагоди Дня захисника Вітчизни.

Бажаємо їм доброго здоров'я, щастя, успіхів!

Учасники АТО, жителі Володимирівського та Олексіївського старостинського округів

28 жовтня — День автомобіліста і дорожника

Микола Верба: Є таке правило – дай дорогу дурневі

Щороку в останню неділю жовтня в Україні відзначається День автомобіліста та дорожника. Офіційно він вважається професійним святом працівників автомобільного транспорту та дорожнього господарства, та шанують його водії усіх галузей української економіки. Пам'ятають про цей день і водії ПАТ «Кіровоградське рудоуправління». З одним з них, Миколою Вербою, поспілкувався журналіст «Нашої громади».

Ось що Микола Васильович розповів про свій перший водійський досвід:

– У сьомому класі я вже мав мотоцикла – синьо-білого «Юпітера-3», двоциліндрового, з причепом. Купив його мені батько, він же й навчив їздити. Мотоциклом я возив корм для корови. Словом, допомагав батькам вести хазяйство. А увечері потайки від них знімав причіп і вирушав на мотоциклі на гульки. Тоді престижно було приїхати до клубу на мотоциклі! Повернувшись додому, чіпляв причіп.

Як розповів Микола Верба далі, старшокласником він вивчився на водія, у міжшкільному навчально-виробничому комбінаті. Як і всі тодішні учні НВК, опанував це мистецтво на ГАЗі-

53. Водійське посвідчення знадобилося в армії. Служив Микола в прикордонних військах у Туркменії, шоферував на ГАЗі-66.

– Після військової служби влаштувався в Кіровоградському рудоуправлінні, – продовжив розказувати Микола Верба про свою водійську кар'єру. – Працював на сміттєвозі, потім на КамАЗі, на БелАЗі. Тепер от – на «Komatsu». Ми з Дмитровичем їх першими отримали одинадцять років тому (Дмитрович – це Павло Дмитрович Булгак, ветеран рудника, теперішній пенсіонер. – В.К.) Як, питаєте, працювалося на сміт-

тевозі? Нормально. До речі, я не лінувався висипати сміття з відер, якщо господарі залишали їх на вулиці.

На прохання порівняти роботу на БелАЗах та «Komatsu» Микола Верба сказав:

– БелАЗи грузили на піщаній дорозі, «Komatsu» – прохідніші за них. Але на перших порах керувати японськими самоскидами було незвично. Річ у тім, що рама в «Komatsu», як і в «Кіровця», складається при повороті, а в БелАЗі – ні. Та завдяки цій особливості радіус повороту «Komatsu» – менший. За рівнем же комфорту БелАЗу далеко до «Komatsu». У кабіні японської вантажівки – кондиціонер. Коробка передач – автоматична. А кермувати можна одним пальцем.

Закінчення на стор. 2

На честь героїв

Сто сімдесят саджанців берези, липи, дуба посадили позавчора працівники ПАТ «Кіровоградське рудоуправління» у сквері в центрі Катеринівки.

Саджанці придбано за кошт згаданого підприємства, ними замінено дерева у сквері, які не витримали холодної зими та посушливого літа.

Треба зазначити, ця частина скверу засаджена два роки тому на честь героїв антитерористичної операції на сході країни – живих і полеглих. Тоді дерева посадили учасники АТО з числа жителів Катеринівки і Обознівки. Підтримує благоустрій у сквері все те ж ПАТ «Кіровоградське рудоуправління».

Микола Гордуз: Навіть на свято не маю права випити чарку

Тривають урочисті заходи, присвячені водія Володимирівської лікарської амбулаторії Миколу Дмитровича Гордузу можна сказати, що все своє доросле життя він провів за кермом автомобіля, і це не буде перебільшенням. Бо на сьогодні його водійський стаж становить сорок вісім років, до «ювілейної» дати – рукою подати.

А почалося захоплення водійською професією ще в дитинстві. Батько працював трактористом, інколи брав сина покатати. Було, звичайно, цікаво, але бракувало відчуття швидкості, що його міг дарувати лише автомобіль. Тож відразу після школи за направленням військомату пішов на курси при ДТСААФ. Через чотири місяці отримав заповітне посвідчення водія (по-народному: права). Влаштувався в колгосп, та за два місяці покликала армійська труба.

Служив у ракетних військах. Як висловлюється, ракетки тягав. Ракетки – справжні ракетки. Їх знімали з бойового чергування, щоб на заводі за сотні кілометрів зробити їм «ревізю» – провести технічне обслуговування, замінити якісь деталі тощо. Доставляв їх туди Микола Дмитрович зі своїми однополчанами.

– Ракети були найновіших розробок, то по дорогах ми пересувалися тільки ночі, – каже, – і обов'язково в супроводі даішників.

Служба була і відповідальною, і виснажливою. Особливо бракувало повноцінного сну, тому й ставалися аварії. Про них мій співбесідник згадує неохоче.

– Яюсь заснув за кермом і опинився в кюветі. Добре, що без ракеток їхав, – каже.

Коли повернувся з армії, батьки саме почали будуватися, то він, як найменший у сім'ї,

залишився допомагати. Одружився. Жінка доіла колгоспних корів, він возив колгоспне молоко на завод. Жартує: то був у них такий сімейний підряд.

Праця водія молоковоза вимагала і чималих зусиль, і часу, бо молоко – продукт, що швидко псується.

– Тричі на день возили молоко в Кіровоград, і машина не

більшість його колег, змушений був шукати роботу. Йому запропонували на півставки завідувати шкільним господарством, а через кілька місяців звільнилося місце водія в амбулаторії, й ось уже чотирнадцятий рік він несе тут службу. Різного надивився за цей час, було й дуже сумне, наприклад, не може забути, як віз до обласного цен-

тин.

Ще раз на рік Микола Дмитрович їде в район, де стан машини перевіряють фахівці. Не випадково за десять років не було жодної серйозної поломки.

Специфіка роботи Миколи Дмитровича така, що й сам він має постійно перебувати, у формі, бути готовим сісти за кермо будь-коли.

– Я навіть на своє професійне свято не дозволяю собі випити чарку – а раптом зателефонують, щоб їхав на виклик, – зізнається.

Згадує, як відзначали це свято в колгоспі:

– Нас, водіїв, багато було. Збирали всіх, вітали, кращим вручали премії, грамоти, потім запрошували до столу. Гарно відпочивали, навіть співали.

Він задоволений, що нарешті капітально відремонтовано їхню амбулаторію. Колись, розповідає, у 60–70 роки минулого століття, тут діяли навіть лабораторія, рентген-кабінет, стаціонар на двадцять ліжок.

– Людям було дуже зручно, – каже, – та поступово все зійшло нанівець, а тепер, коли об'єдналися в одну територіальну громаду, почалося відродження. Гарний ремонт зробили, сучасний. Знаю, що сільській раді допомагали ПАТ «Кіровоградське рудоуправління», фермер Григорій Демченко.

Микола Дмитрович пишається головним своїм надбанням – трьома дітьми і чотирма внуками. Ніхто з них не став, як він, професійним водієм, але не жалкує, каже, що людина має обирати собі ту професію, яка їй до душі. Такою для нього є водійська...

Валерій М'ЯТОВИЧ

Фото автора

втримувала, – каже Микола Дмитрович, – постійно лагодили, навіть уночі і у вихідні, а запчастин не дістати, не те, що нині.

Він переконаний, що попри труднощі, молоко їхній колгосп відправляв на переробку дуже якісне. На відміну від того, що нині продається в магазинах. Стверджувати так має підстави – внучка провела два тижні в лікарні, скуштувавши магазинного молока.

Після молоковоза вісім років відпрацював на ЗІЛ-130-му, потім йому дали новенького ГАЗ-53, самоскида. Через три роки колгосп наказав усім довго жити, і Микола Дмитрович, як і

тру дівчину, збиту машиною.

Старається утримувати машину в такому стані, щоб можна було виїхати на виклик будь-якої хвилини. Каже, що забезпечувати це йому не складно, і не тільки тому, що має великий водійський досвід, і машину знає, як свої пальці.

– Головне – бути відповідальним, вчасно робити технічне обслуговування, підкручувати і змашувати. Тим більше, що із запчастинами немає проблем, не те що колись. Можна замовити будь-яку, були б тільки гроші, але й тут нам не випадає скаржитися, бо сільська рада завжди виділяє гроші на ремонт, на придбання запчас-

зупинили поліцейські і зажадали дозволу на проїзд великогабаритної машини. Я їм: «Хлопці, ви не компетентні. Це – кар'єрна техніка, і рухаюся я по технологічній дорозі». А патрульні, бачу, й не знають, що це таке – технологічна дорога. Зрозуміли вони, що неправі, й відцепилися.

Начуваний про багатолітню участь Миколи Верби у художній самодіяльності, автор цих рядків запитав, чи не черпає той із життя-буття водіїв кар'єру сюжети для гумористичних постановок на сцені Катеринівського БК.

– Ні, цю тему у художній самодіяльності не чіпаю, хоча на роботі у нас жарти люблять, – запевнив Микола. – Теми сценічних постановок у нас – житейські. Наприклад, про стосунки зятя з тещою, невістки зі свекрухою. Дійсно, я раніш був активним учасником художньої самодіяльності. Людям подобалися мої виступи. Бувало, питали: «На Новий рік в клубі виступатимеш? Якщо ні, і я не піду». Ми з кумом, Миколою Гребенюком, який тоді клубом завідував, цікаві сценарії писали! А тепер мені ніколи цим займатися. Роботи багато!

Віктор КРУПСЬКИЙ

Микола Верба: Є таке правило – дай дорогу дурневі

Закінчення. Початок на стор. 1

Ось що розповів Микола про будні водіїв рудника:

– Якщо перевозиш каолін на майданчик у селищі Новому, протяжність маршруту – близько 12 кілометрів. Тобто ходка – близько 25 кілометрів. За зміну – вісім ходок, це – близько 200 кілометрів. Бувало, й більше ходок робили. Якщо ж перевозиш породу в межах кар'єру, відстані – невеликі, до півтора кілометра. Робота монотонна, та ми стараємося. Більше ходок – більша зарплата.

– Техніку любите? – запитав у Миколи Васильовича автор цих рядків.

– Люблю, – відповів той. – Вивчаю, як діють агрегати в «Komatsu». І молодшим водіям допомагаю.

На запитання, чи належить він до любителів швидкої їзди, Верба відповів:

– Можу «дати газу», якщо

не встигаю кудись на своїй приватній машині. І все ж я – водій дисциплінований. Я не з тих, хто любить, наприклад, проскочити на жовтий сигнал світлофора. Є ПДР – правила дорожнього руху, а є правило ДДД – дай дорогу дурневі.

За спостереженнями Миколи, дурнів з водійськими посвідченнями все більше.

– Молодь купує машини, вони тепер швидкісні, і гаєсає на них. «Проскочу», – гадають такі водії, створюючи аварійні ситуації. Не розумію такої самовпевненості! – обурюється Верба.

Особливо його дратують водії маршрутних таксі, які не знають законів дорожнього руху. Навів Микола і приклад:

– Ми возимо каолін на майданчик в селищі Новому по технологічній дорозі, вона перетинається зі шляхом, по якому їздять маршрутки. За правилами, водії тих маршруток зобов'язані поступатися нам дорогою. Але

деякі цього не роблять, бо вважають, що мають перевагу. Тому ми, биті водії з рудника, пропускаємо їх, зупиняючи свої тридцятитонні самоскиди. Бо розуміємо: в маршрутках – люди.

Поцікавився автор цих рядків у співрозмовника і тим, чи не виникло у нього непорозуміння з працівниками ДАІ, з теперішніми патрульними поліцейськими.

– Траплялося й таке, – відповів Микола Васильович. – Їхав я яюсь на своїй машині, у мене тоді ще «Жигуль» був. Попереду – «Москвич» з причепом, ледь повзе, бо в причепі – пробите колесо. Об'їхав я його, і одразу ж мене зупинили автоінспектори: «Бачили знак, який забороняє обгін?» Я їм і пояснив, що вчинив не обгін, а об'їзд, бо швидкість «Москвича» не перевищувала сорок кілометрів на годину. «Добре, що ви правила знаєте», – похвалив мене інспектор і побажав щасливої дороги. А не дуже давно мене, водія «Komatsu»,

Варто знати

Субсидії по-новому

Уряд спростив умови оформлення державної допомоги на оплату житлово-комунальних послуг. Міністерство соціальної політики оприлюднило сім основних змін в програмі житлових субсидій.

1. З 1 жовтня 2018 року при розрахунку житлової субсидії не враховуються до сукупного доходу сплачені аліменти та спеціальна бюджетна дотація за вирощування молодняка великої рогатої худоби, яка в рік складає до 2500 гривень за голову.

2. Субсидію на загальних умовах можуть отримати ті громадяни, в яких є заборгованість зі сплати єдиного соціального внеску з вини роботодавця.

3. Право на допомогу від уряду мають ті родини, опалювальна, а не загальна, площа житла яких не перевищує 120 м² для квартири та 200 м² для індивідуального будинку.

4. Якщо член домогосподарства не має доходів, бо перебуває у складних життєвих обставинах через хворобу, або в складі домогосподарства є працездатні алко- чи наркозалежні (за наявності довідки від лікаря), онкохворі (за наявності висновку ЛКК), субсидію вправі призначити комісія з питань призначення житлових субсидій.

5. На понаднормову площу, але не більше ніж 30% від норми, мають право громадяни, які отримують пенсію у зв'язку з втратою годувальника, хто досяг пенсійного віку чи отримує пенсію за вислугою років, а також ті, хто отримує державну соціальну допомогу за інвалідністю з дитинства та діти з інвалідністю.

6. Зміни також стосуються сплати обов'язкового платежу. З 1 жовтня 2018 року, якщо вартість фактично спожитої послуги менша обсягу обов'язкового платежу, субсидіант має право сплачувати лише вартість фактично спожитої послуги. Наприклад, якщо розмір обов'язкового платежу за певну послугу становить 200 гривень на місяць, але домогосподарство реально її спожило тільки на 120 гривень, сплати підлягатиме фактичний обсяг споживання, тобто 120 грн.

7. Без обов'язкової сплати ЄСВ субсидію можуть отримати: безробітні в сільській місцевості, райцентрі, селищах міського типу (комісія з питань призначення житлових субсидій вправі прийняти позитивне для заявника рішення); безробітні в місті за умови перебування на обліку в центрі зайнятості; ромадяни, які працюють за кордоном і сплачують там ЄСВ, що підтверджується документально. Тоді субсидію в Україні домогосподарство, де зареєстрована така особа, має змогу отримати на загальних умовах.

Якщо субсидію на новий рік 2018 – 2019 роки уже призначено, то її розмір на опалювальний сезон орган соціального захисту населення у жовтні розрахує автоматично, без повторного звернення з документами. Розмір своєї субсидії можна дізнатися онлайн на сайті Мінсоцполітики.

Підружжя Тюпів в Олексіївці я розшукав легко. Перейшов греблю, повернув увліво. Зустрічний чоловік підказав орієнтир: сірий литий паркан. Заодно, за сільською звичкою, поцікавився, навіщо мені Тюпи.

— Порадили написати про них у «Нашій громаді», — кажу.

— О, про них варто написати! — погодився чоловік. — Хороші й дуже працюючі.

Ось і паркан. Чуя в дворі голоси. Стукаю у ворота. Виходять чоловік і жінка. Дізнавшись, що я з газети, відмовляють категорично.

— Що про нас писати? — кажу. — Про інших пишуть.

Слово за слово, й розмова налагоджується.

«Він не хотів залишатися без мене»

— Коли ми з Миколою Олександровичем познайомилися? — перепитує мене Тетяна Андріївна. — Ой, та це було дуже давно. Ще коли ми з ним в Олександрійському технікумі в одній групі навчалися. Дружити почали десь на третьому курсі, а до того я його й не помічала.

У вихідні, розповідає далі жінка, вона провідувала батьків у селі, а він залишався в ґуртожитку, тож, щоб і вона нікуди не їхала, вигадав спосіб, як її затримувати.

— У понеділок, — каже, — коли вчителька відкривала журнал і починала вибирати, кого слід викликати до дошки, він тихо їй підказував: «Нікітенко», і вчителька називала моє тодішнє прізвище. Спочатку я не здогадувалася, чому щопонеділка маю відповідати, бо сиділа позаду всіх, а коли довідалася про справжню причину, то, йдучи до дошки, погрожувала Миколі кулаком. Жартома, звичайно, бо я не могла на нього сердитися, навпаки, я була вдячна за те, що примушував мене готуватися до уроків. Коли в неділю ввечері поверталася із села, сідала за підручники і зубрила, щоб наступного дня не осоромитися. Микола вчився на одні п'ятірки, а я — на четвірки і п'ятірки.

Як поміняли Обознівку на Олексіївку

Побралися вони в серпні 1976 року, через кілька місяців після закінчення технікуму. На той час були вже в Обознівці: він завідував молочним комплексом, де одних корів утримувалося понад вісімсот, вона відповідавала за

племінну справу. Працювалося тяжко, особливо йому.

— Щодня чотири — п'ять груп корів були на роздої, бо доярок не вистачало, — приєднується до нашої розмови Микола Олександрович. — На селищі Новому чавуно-ливарний завод будувався, то туди всі подалися, в тому числі й жінки. Зручно їм було: автобус вранці відвозив, ввечері привозив, та ще й більше платили, ніж у колгоспі.

Комплекс вважався механізованим, корів доїли широко відомою в ті часи установкою «Ялинка», але недосконалість технології, часті поломки техніки та перебої з електростачанням оберталася сумними наслідками: корови псувалися, надої знижувалися.

У цей час почалося роз'єднання колгоспів-гігантів.

зрозуміли: буде сватати на роботу. Так і вийшло. Поселили нас у щойно зведеному будинку, а там нічого не тримається, все розсипається. Питаю чоловіка: «Що будемо робити?» А він: «Треба подумати». В цей час старенькі люди продавали цю хату, ми й купили її в 1981 році — нашій дочці Лілі тоді ще й трьох років не виповнилося. Миколу Олександровича призначили завідувати он тією фермою, — показує на фермській приміщенні, що біляють на горизонті, — то він і досі там працює. Щоправда, корів уже немає, залишилися лише вівці. А я працювала на птахобриці, тепер на пенсії.

«Сьогодні таких не знайти»

Обоє тепло згадують колишнього голову Дяденка.

живали за неї, хотіли, щоб вона була першою, найбільше молока доїла. На жаль, Любові Іванівни вже немає серед живих — померла від цукрового діабету.

Коли мова зайшла про ко-

і Матвійко теж не полюбляють молочні продукти, хіба що какао вип'ють, коли приїжджають на гостини з Дніпра.

А доїть корову Микола Олександрович. Він і під час нашого спілкування відлучився, щоб виконати цю місію та відвести корову на випас. Тетяна Андріївна пояснює:

— Корова в нас норавлива, може й ударити, а його слухається.

Навчився доїти корів Микола Олександрович ще дитиною. Коли серед сільських дітей було

Звичайні сільські люди

В Олексіївці утворився свій колгосп. За головного зоотехніка там був Анатолій Васильович Нікітін.

— Якоюсь він зустрів мене в районі та й питає, як там чоловік, як нам працюється в Обознівці, — згадує далі Тетяна Андріївна. — Я сказала, що, мабуть, будемо розраховуватися, а через два дні бачу, по нашій вулиці газик намагається проїхати. Буксує, бо дороги тоді ще не зробили. Коли нарешті зупинився біля нашого двору й з нього вийшов Віталій Сергійович Дяденко, голова олексіївського колгоспу, ми

— Гарна людина була, — каже Микола Олександрович. — Сам до роботи ставився сумлінно й від інших цього вимагав. Постійно наголошував, що завідувач фермою має першим приходити на роботу, зустрічати доярок, і я ніколи його не підвів, завжди прокидатися о четвертій годині ранку і за будь-якої погоди діставатися ферми.

Ще Микола Олександрович називає доярок, з якими випало працювати і які були гордістю не тільки їхнього колгоспу, а й усього Кіровоградського району, — Валентину Зіновоївну Юрченко, Любов Іванівну Шевченко, Галину Михайлівну Чупик. Каже, таких працюючих, якими були ці жінки, сьогодні не знайти. Бо, крім ферми, ще й удома встигали поратися, і дітей виховувати.

— У Любові Іванівни було аж п'ятеро дочок, — доповнює чоловік Тетяна Андріївна. — Коли по-диростали, після школи бігли на ферму мамі допомагати. Пере-

лишні колгоспи, Микола Олександрович поділився думкою, яка полягає в тому, що їх хтось навмисно знищив.

— Не інакше, як спеціальна програма виконувалася, — каже, — адже, коли у вісімдесяті всі виробничі підрозділи почали переводити на госпрозрахунок, бригадний і сімейний підряд, це забезпечувало фантастичні результати. Пригадую, як всі працівники ферми старалися економити електроенергію, самі не розбазарювали корми й іншим не дозволяли, бо так було вигідно — в кінці року додатково отримували чималі гроші. У виграші був і колгосп, адже виробництво продукції постійно зростало. Якби так і далі тривало, то й досі ферми працювали б, але хтось вирішив, що люди почали багаті заробляти, й усе відмінили.

«Корова його слухається»

Тюпи ніколи не знали спочинку. Хотіли, щоб дочка вивчилася, здобула спеціальність, то і в колгоспі трудилися, і вдома чималеньке господарство тримали, в тому числі дві-три корови, бо це було вигідно з фінансового боку. Вони й зараз тримають одну, молоко здають заготівельникам — по п'ять гривень за літр. Самі споживають його мало — не звикли й через алергію (визначається, є й така алергія). Внуки Даша

престижним уміти все робити по господарству. Зараз ті навички пригодилися.

«Ми ним сильно задоволені»

На закінчення цікавлюся в подружжя, як живеться в Олексіївці. Микола Андрійович обмежується одним словом: нормально. Тетяна Андріївна більш говірка.

— Ви погляньте, яке село в нас гарне, — додає. — І люди хороші — до кого не звернішся, завжди допоможуть, виручать тебе. Дуже нам пощастило й з орендарем наших земельних паїв — господарством «Олексіївське». Його керівник Віктор Михайлович Яцканич — чуйна й уважна людина, з яким питанням до нього не звернешся, ніколи не відмахнеться, не залишить у біді. Вирати городи, збіжжя скосити, соломи привезти — для нього не проблема. І все це робиться безкоштовно. За паї вчасно розраховується, наприклад, за нинішній рік люди вже все отримали. Ми ним сильно задоволені.

Здається, я отримав відповіді на всі запитання. Можна й прощатися.

— Ви не хваліть нас, — звертається Тетяна Андріївна. — Ми звичайні сільські люди.

Я обіцяю, і, здається, слова додержуюся.

Валерій М'ЯТОВИЧ

З обвієет!

Від усієї душі вітаю подругу юності **Валентину Анатоліївну Зороляк** з Олексіївки із 65-річчям!

Народилася моя подруга в Глодосах, але доля розпорядилася так, що Валентина зустріла свою долю і переїхала в Олексіївку. З чоловіком вони збудували дім, посадили сад та виховали сина Сергія і доньку Віту. На жаль, Валентина рано овдовіла. Та все ж вона сильна жінка, любляча мама та дбайлива бабуся — трудиться не покладаючи рук для своєї родини. На все в неї вистачає часу: і на роботі встигає, і по господарству — треба дати лад на подвір'ї, на городі. Квіти прикрашають її оселю та милують око. Онуки Софійка та Назарчик — її радість та втіха.

Бажаю тобі, подруго, здоров'я, удачі, радості на душі, мирного неба над головою, чистої води і ніякої біді! Нехай Матір Божа і ангели охороняють твоє щасливе сімейне життя. Будь щаслива і залишайся такою, як ти є!

Твоя подруга юності **Надія, с. Глодоси.**

Якщо осінь видалася сухою, дерева слід добре поливати. Робиться це в середині листопада, коли земля ще не промерзла. Вона має бути промоченою не менш ніж на 60 — 80 см ґлиб. Це підвищує морозостійкість дерев, бо вологий ґрунт промерзає на меншу глибину. Нестійкий сніговий покрив або його відсутність в морозну зиму створює велику небезпеку вимерзання кореневої системи.

Заливайте пристовбурові кола по кілька разів. Можна поєднати полив з внесенням добрив. Передзимовий полив є також дієвим засобом боротьби зі шкідниками, які зимують у ґрунті.

Правильно проведений передзимовий полив дозволяє зменшити кількість вегетаційних поливів. Обов'язковими залишаються подальші поливи після цвітіння, в період червненого осипання зав'язі, за місяць до дозрівання плодів і після збирання врожаю.

Після передзимового поливу потрібно замульчувати ґрунт в лунках, тобто прикрити його шаром компосту, перегною або листя товщиною у 6 — 8 см. Цей прийом сприяє збе-

реженню вологи і накопиченню поживних речовин.

Не забудьте захистити стовбури дерев від гризунів.

Посаджені восени дерева обріжте раною весною, до розпускання бруньок.

У листопаді можна провести санітарне обрізання старих яблунь, груш, слив, кущів смородини й агрусу. Відрізуйте уражені хворобами ділянки кори, покривайте їх садовим варом.

Приберіть сухі плоди з дерев. Якщо їх не зібрати і не знищити (в компост класти не можна), кількість шкідників з року в рік зростатиме.

Листопад садовогода

Перекопайте ґрунт у пристовбурних колах. Від цього поліпшиться структура ґрунту, його водо- і повітропроникність. На таких ґрунтах рослини краще ростуть і розвиваються. При перекопуванні можна закладати в землю листя і стовбури бур'янів. Оптимальна норма внесення в ґрунт свіжих органічних матеріалів — 0,5—1 кг на 1 м². Одночасно з ними внесіть в ґрунт азотні добрива (5—10 г сечовини на 1 м²).

У листопаді слід здійснити останню в році обробку садових дерев від шкідників. Обробіть стовбури та гілки, на яких є лишайники, 5-процентним розчином залізного купоросу (500 г купоросу на 10 л води). Можна застосувати і розчин гашеного вапна з додаванням луґу (150 г вапна розвести в 10 л води, додати 500 г просіяної деревної золи, суміш кілька днів настоювати, періодично помішуючи).

Не забудьте про мульчування (прикриття) суниць. Для цього можна використовувати перегній, компост, торф, опале листя дерев.

Передусім Наталія Костюк повідомила, що ці психічні розлади бувають різні за своєю природою. Зокрема, є депресії ендогенні, які спричинені внутрішніми факторами, наприклад, шизофренією. Часто причиною виникнення ендогенної депресії є генетична схильність до цього.

— Сучасна медицина встановила, що при такій депресії змінюється склад крові — у ній збільшується кількість норадреналіну (гормону, який викликає відчуття тривоги) і зменшується кількість серотоніну (так званого гормону радості), — знає Наталія Костюк. — У такому випадку у людини можуть виникнути суїцидальні думки.

У зв'язку з депресіями, спричиненими внутрішніми факторами, психотерапевт Костюк згадала, що їй доводилося лікувати науковця, який у певні періоди за себе не ручався (мовляв, звезде рахунки з життям) і добровільно звертався за медичною допомогою. За словами Костюк, природа депресій цього пацієнта полягала у, як мовиться, поганій спадковості — його мати страждала психічною хворобою і померла жакливою смертю — замурувала себе у стіні. Та, як зазначила Наталія Костюк, розлади психіки цього чоловіка аніскільки не погіршували його інтелектуальних здатностей.

Розповіла Наталія Костюк і про депресії психогенні — спричинені зовнішніми факторами. За її словами, американці з'ясували основні причини таких станів: війна, стихійне лихо, смерть близького родича; втрата роботи як засобу для існування (коли,

Коли болить душа

Лікар вищої категорії з психіатрії та психотерапії Наталія Костюк — одна з небагатьох на Кировоградщині, хто має офіційне право проводити лікувальні сеанси гіпнозу. Вона застосовує цей метод при лікуванні алкоголізму, інших розладів психіки, в тому числі депресій. Про депресії і розпитав у лікарки кореспондент «Нашої громади».

як мовиться, немає на хліб); подружжя зрада; конфлікт на роботі; сімейно-побутовий конфлікт.

— У разі смерті родича людина постійно думає про це, нерідко звинувачує себе в цьому: мовляв, була неуважна до нього за життя, погано ставилася, — навела приклад лікарка. — А яюсь мені довелось лікувати політика, котрий вправ у депресію після невдачі на виборах. При психогенній депресії також можлива втрата інтересу до життя, і без лікаря в такому разі не обійтисся. Але психогенні депресії лікувати легше, ніж ендогенні, оскільки у таких випадках зрозумілі причини хворобливого стану.

За словами психотерапевта Костюк, виникненню депресивного настрою може посприяти і похмура осіння погода.

— Зі зменшенням світлового дня, сезонним відмиранням природи багато на душі стає сумно чи тривожно, — сказала лікарка. — Ступінь невдоволення собою і зовнішнім світом може бути різним — від легкого неспо-

кою до відчуття повної безсповітності.

Як же визначити людину, яка впала в депресію? Можливо, вона просто піддалася тимчасовому поганому настрою? Ось як відповіла на ці запитання психотерапевт:

— Того, кого спіткала депресія, я визначу, як тільки він переступить поріг мого кабінету, — за скорботним виразом обличчя, за розширеними зіницями, за рухами. Зокрема, рухи можуть бути як надто швидкими (у таких випадках про людину кажуть: «метається, як тигр по клітці»), так і уповільненими (це — стан безсилля (адинамії), при якому головне бажання людини — аби її не турбували). Поширені симптоми при депресії — часте серцебиття і розлади роботи кишечника (як запори, так і проноси). Можлива втрата апетиту (мені траплялися люди, які втратили близько 20 кілограмів ваги за місяць). І, звісно, депресія неминуче супроводжується порушенням сну. До речі, більшість захворювань починається саме з порушення сну. Погано спиться — значить, в організмі щось не так.

За словами Наталії Костюк, декому з її пацієнтів до звернення за медичною допомогою і на думку не спало, що його проблеми — у психічній сфері.

— Багато хто іде спершу до кардіолога, щоб поскаржитися: «Серце болить, помирати час прийшов», «У грудях тяжко, аж жити не хочеться». А кардіолог направляє їх до мене чи іншого спеціаліста з психіатрії, — сказала Наталія Костюк.

Як розповіла вона далі, прояви депресії — надзвичайно різноманітні.

— Наприклад, один впадає в апатію, йому нічого не хочеться, інший відчуває себе приниженим, — знає лікарка. — Один відчуває жаль від втрати в минулому, інший — тривогу за майбутнє (нібито щось неприємне має статися). У найбільш складних випадках людина не бачить смислу жити далі.

У своїй роботі Наталія Костюк використовує не лише гіпноз. У її інструментарії — декілька засобів. Один із них — це медпрепарати-антидепресанти. А якщо в кого гостра фаза хвороби, Наталія Іванівна направляє його ще й на крапельницю. Інший засіб — співбесіди з хворими, в процесі яких лікарка заспокоює цих людей, дає їм надію. Декому для одужання достатньо кількох бесід з психотерапевтом та певної кількості антидепресантів. Та якби там не було, підкреслила психотерапевт, депресія — хвороба виліковна.

Віктор КРУПСЬКИЙ

Щоденний прогноз за місячним календарем

шия. Не слід переїдати. Продуктивний день для колективної роботи.

28 жовтня — день руху: можна переходити на іншу роботу, починати подорожі, мандрівки. Робіть те, що необхідно для майбутнього. Бережіть печінку, не вживайте алкоголь і утримайтеся від куріння. Не вплутуйтеся в безглузді змагання.

29 жовтня — можна визначити перешкоди і знайти шляхи

їх подолання. Найбільш уразливими в цей період є тазостегнові суглоби, стегна, крижі і нижні відділи хребта. Можете побалувати себе чимось солоденьким. Сприятливий день для торгівлі.

30 жовтня — не піддавайтеся на провокації, які можуть спричинити негативні емоції. Особливо небезпечна помста. Можливе загострення хронічних недугів, отримання травм. Більше робіть і менше говоріть.

31 жовтня — пробудження величезних сил і прозоріння. Нереалізована енергія може вилитися у хворобу. Корисні кисломолочні продукти. Час вчитися новим прийомам і методам роботи.

1 листопада — цього дня слід позбавлятися від різних шкідливих: фізичних, астральних, ментальних. Протипоказана груба їжа, пийте більше води. День сприятливий для здійснення торгових операцій.

26 жовтня — рекомендується чистити квартиру, будинок. Позбудьтеся негативних емоцій, злості, заздрості, роздратування. Небезпека отримати забої, розтягнення та інші травми. Будьте обережні з будь-якими новинами, особливо з чутками.

27 жовтня — день перетворення енергії. Найбільш вразлива верхня частина спини — плечі,

доступним способом можуть стати спиртовмісні дезінфектори — наприклад, спиртовмісні дезінфікуючий засіб, спрей або серветки, наприклад, на основі ізопропілового спирту, зазначають експерти.

Курятина корисна для нашого імунітету

Як очистити магазинну курку від антибіотиків і токсинів

Відомо, що часто птицю на птахофабриках годують антибіотиками і гормонами. Також до курячих кормів додають анаболічні гормони з метою швидкого зростання птахів і збільшення їх маси. Як же в домашніх умовах позбавити м'ясо птиці від токсинів і антибіотиків, щоб бути впевненим, що магазинна курка не завдасть нам шкоди?

Перший спосіб. При варінні магазинної курки її бульйон використовувати не можна. У ньому немає нічого корисного. При цьому, краще злити воду, як мінімум один раз. У процесі кипіння в бульйоні залишаються всі шкідливі речовини з м'яса. Якщо ви хочете зробити смачний і корисний суп на курячому

бульйоні, то для цього підійде тільки домашня курка.

Другий спосіб. При запіканні курки в духовці зніміть з неї шкіру, оскільки в ній накопичуються всі токсини і хімічні речовини. Також краще вимочувати внутрішні органи магазинної птиці, тому що найбільше токсинів накопичують саме вони.

Третій спосіб. Потримайте птицю в спеціальному розчині. В 1 л води розчиніть кілька столових ложок солі і сік чверті лимона. Замочіть курку в цьому «маринаді» на 2 години. Сіль витягне максимальну кількість токсинів. Очисними властивостями володіє також і мінеральна газувана вода. Завдяки такій воді курка стане м'якшою.

Про користь курячого м'яса
М'ясо курки містить багато білка і амінокислот. Калорійність

його менша, ніж калорійність інших видів м'яса (приблизно 190 ккал залежно від того, про яку частину тушки йдеться).

Тваринний білок — найкорисніший в м'ясі курки. Він є основним будівельним матеріалом організму людини. Також в м'ясі курки багато калію і фосфору.

Курятина корисна для нашого імунітету. Наявність в ній ряду цінних мікроелементів дозволяє створити своєрідний захисний бар'єр для організму. Ті, хто регулярно вживає варене м'ясо курки, набагато рідше страждають від простудних захворювань.

Набір корисних вітамінів і мікроелементів забезпечує нормальне функціонування нервових клітин. Курка особливо корисна тим, хто страждає від безсоння, стресів, депресій.

Також у м'ясі курки містяться вітаміни А і Е, вітаміни групи В, залізо, магній. У курятині практично немає вуглеводів.

Куряче м'ясо нормалізує метаболізм, підтримує рівень цукру і кров'яний тиск в нормальному стані. Також воно знижує рівень поганого холестерину, і активізує роботу нирок.

Тотчешто вдома

Капуста маринована, швидко

2 кг капусти, 400 г моркви, 4 зубчики часнику, можна додати яблуко, буряк. Маринад: по 150 мл олії і 9% оцту, 100 г цукру, 2 ст. л. солі, 3 лаврових листки, 5-6 горошин чорного перцю, 500 мл води.

Усе нашаткувати, моркву натерти, часник порізати пластинками. Укласти щільно в банку. У каstrулю залити всі компоненти для маринаду і прокип'ятити 5 хв. Залити киплячим маринадом капусту. Вранці готово, можна їсти!

Намазка бутербродна

200 г вершкового масла, по 80 г кропу і петрушки, 150 г болгарського перецю, 2 ч. л. діжонської гірчиці (в зернах), сіль, паприка, зелена цибуля і часник — за смаком.

Узяти розм'якшене вершкове масло. Болгарський перець (для краси липше взяти перець різних кольорів) почистити від насіння і нарізати дрібними кубиками. Петрушку, кріп і цибулю нарізати дуже дрібно і змішати з вершковим маслом. Додати до нього чорний перець, сіль, паприку, гірчицю і часник, пропущений через прес. Перемішати всі інгредієнти і перекласти масло в зручну ємність. Зберігати в холодильнику тиждень, щоб воно просочилося усіма смаками. Зберігають пряне масло або в банках, що закриваються, або у вигляді ковбаски. Для цього його потрібно викласти в харчову плівку, надати йому форми і поставити в морозилку. Також масло роблять з червоною рибою, усіма видами пряної зелені, ікрою, грибами і спеціями.

Гарбузовий пиріг зі згущеним молоком

200 г борошна, 130 г масла, 70 г цукру, 1 жовток, 1 ч. л. розпушувача. Начинка: 2 скл. пюре з гарбуза, 300 г згущеного молока, 2 яйця, 1 п. ванільного цукру, цедро апельсина, 1 ст. л. крохмалю.

Жовток розтерти з цукром, влити розтоплене масло і перемішати. Додати просіяне борошно з розпушувачем. Замісити еластичне тісто, прибрати в холодильник. Гарбуз порізати шматочками, влити трошки води, протушкувати до м'якості, юшку злити, гарбуз подрібнити на пюре. Додати згущенку, ванільний цукор, цедро, крохмаль і перемішати. Вмішати збиті у піну яйця. Тісто розподілити руками по дну дека, зробити бортики, вилити начинку. Випікати при 200°C 10 хв. і ще 45 хв. при 170°C. Духовку вимкнути і витримати в ній пиріг ще 10 хв. При подачі посипати пиріг горішками.